

BIURO

RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

RPO-603898-VII-1106/08/JJ/KMP

00-090 Warszawa Tel centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 16 stycznia 2009 r.

Pan Dyrektor
Schroniska dla Nieletnich w Gackach
Leszcze 31a
28 – 400 Pińczów

1358241
JOLX
+ 28.02.09

Szanowny Panie Dyrektorze,

Mimo przeprowadzonej w dniu dzisiejszym rozmowy telefonicznej z Panem Dyrektorem, uprzejmie proszę o wyjaśnienie na piśmie i przesłanie na fax o numerze: 022 828 07 40, informacji na temat wyposażenia łazienki przeznaczonej dla nieletnich umieszczonych w izbach przejściowych. W czasie wizytacji Schroniska przez przedstawicieli Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, wyznaczony pracownik placówki poinformował jedną z osób wizytujących o zainstalowanej kamerze telewizji przemysłowej w środkowej części sufitu wyżej wymienionego sanitariatu. Wskazał również, iż ma ona na celu zapewnienie bezpieczeństwa korzystającym z niej nieletnim, jednak nie obejmuje swoim zasięgiem ustępu. Przedstawiciel Biura RPO dokonał oglądu łazienki, zwracając uwagę na półkole zainstalowane pod sufitem.

W związku z rozbieżnościami w informacjach przekazanych przez pracownika Schroniska oraz Pana Dyrektora, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich uprzejmie proszę o wyjaśnienie podstaw prawnych do stosowania monitoringu na terenie całej placówki, ze szczególnym uwzględnieniem toalety dla nieletnich umieszczonych w izbie przejściowej. Jeżeli, jak przekazał Pan w rozmowie telefonicznej, w suficie przedmiotowej łazienki nie jest zainstalowana kamera, proszę o sprecyzowanie czym jest zainstalowany tam przedmiot.

Z poważaniem
p.o. ZASTĘPCY DYREKTORA
ZERPOLU

mgr Ewa Oswojda

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

Leszcze 2009-01-19

L. dz. 48 /2009

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2009 -01- 20
ZAL.	NR 1200723
RPO - 603888,08	

Pani mgr Ewa Dawidziuk
p.o. Zastępcy Dyrektora Zespołu
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

W nawiązaniu do rozmowy telefonicznej z dnia 2009-01-16 i dnia 2009-01-19 oraz w odpowiedzi na przesłany fax uprzejmie informuję, że w Schronisku dla Nieletnich w Gackach stosowany jest monitoring video oparty na kamerach video bez monitoringu dźwięku. Urządzenia zamontowane są w głównych ciągach komunikacyjnych (korytarzach, przedsiionkach) oraz na zewnątrz budynku. Urządzenia te zostały zainstalowane zasadach ogólnie przyjętych w zakładach dla nieletnich zaleceń dla zapewnienia bezpieczeństwa. Oprócz kamer video systemu monitoringu, w Schronisku dla Nieletnich w Gackach są również czujniki ruchu wraz z oświetleniem alarmowym, kamery nieaktywne oraz atrapy tego typu urządzeń dla prewencyjnego przeciwdziałania sytuacjom zagrożenia i utraty bezpieczeństwa. Szczegółowa wiedza na temat systemu, jak również na temat awaryjnych dróg interwencji, czy ewakuacji przez niezamocowane na trwałe kraty w oknach nie jest dostępna wszystkim pracownikom, a pełną informację na ten temat posiada jedynie dyrektor Schroniska. W żadnej łazience, wc, czy innych pomieszczeniach, gdzie wychowankowie myją się, przebierają, czy zaspokajają potrzeby fizjologiczne nie ma zainstalowanych kamer video umożliwiających rejestrację obrazu lub dźwięku. Nie ma również kamer monitoringu video w łazience przy izbie przejściowej. Na suficie w/w łazienki, w środkowej jego części biegnie osłona kanału instalacji kanalizacyjnej, w narożniku znajduje się atrapa kamery, z drugiej strony pod sufitem oprawa oświetleniowa.

Z poważaniem

DYREKTOR
 Schroniska dla Nieletnich
Atena
 mgr Anna Kucharska

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

Leszcze 2008-12-16

Dotyczy:

Postępowania wyjaśniającego prowadzonego wobec
Wychowawca Schroniska dla Nieletnich w Gackach

Notatka służbowa

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego, na podstawie rozmów z nieletnimi oraz rozmowy przeprowadzonej z Panem _____ ustalono, że nie doszło do łamania praw nieletnich, a sytuacja będąca podstawą zgłoszenia informacji przedstawicielom Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w czasie prowadzonych w dniu 2008-12-11 działań kontrolnych mogła być jedynie następstwem nieporozumienia i złej interpretacji przez nieletniego wypowiedzi _____, która nie miała na celu działania godzącego w prawa nieletniego lub jego godność. Sytuacja związana była z rozmową przeprowadzoną z nieletnim w obecności innych wychowanków, a która to dotyczyła niewłaściwej dbałości o czystość i higienę osobistą z jego strony.

Niezależnie od braku podstaw do stwierdzenia naruszenia praw nieletnich przez _____, podczas rozmowy zobowiązano go do zwrócenia szczególnej uwagi na możliwości wystąpienia tego typu nieporozumień, szczególnie w przypadku nieletnich o obniżonej sprawności intelektualnej lub też z innego rodzaju zaburzeniami, np. osobowości silnie neurotycznej oraz konieczność odpowiedniego doboru metod i form pracy w celu ich uniknięcia.

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
Alus
mgr Marek Lukaszewicz

Otrzymują:

- 1) _____
- 2) a/a postępowania wyjaśniającego

Za zgodność
z oryginałem

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
Alus
mgr Marek Lukaszewicz

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

Leszcze 2009-01-26

Dotyczy:

Postępowania wyjaśniającego prowadzonego wobec
Wychowawca Schroniska dla Nieletnich w Gackach

Notatka służbowa

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego w następstwie informacji przekazanej przez przedstawicieli Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie rozmów i informacji pisemnych złożonych przez nieletnich, na podstawie pisemnego wyjaśnienia złożonego przez [redacted] w dniu 2009-01-19, nie potwierdzono stawianych zarzutów w sposób upoważniający do skierowania sprawy na drogę postępowania karnego.

Z uwagi na charakter opisywanych zarzutów polegających, oprócz stosowania przemocy, na uniemożliwianiu nieletnim składania skarg i zastraszaniu przed ich ewentualnym składaniem, z uwagi na powstałe podczas postępowania wyjaśniającego wątpliwości w tym zakresie, a także z uwagi na kolejne zgłoszenie z dnia 2009-01-25 o możliwości stosowania przemocy wobec nieletnich przez [redacted] podjęto decyzję o przedłużeniu prowadzenia postępowania i połączeniu w zakresie końcowej oceny i wniosków z wynikami obecnie prowadzonego.

W celu zapewnienia rzetelności i obiektywizmu w zakresie prowadzonego postępowania podjęto ponadto decyzję o zwróceniu się do Kierownika Okręgowego Zespołu Nadzoru Pedagogicznego przy Sądzie Okręgowym w Katowicach o objęcie nadzoru nad jego przebiegiem.

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
mgr Marek Łukasiewicz

Otrzymują:

- 1)
- 2) a/a postępowania wyjaśniającego

**Za zgodność
z oryginałem**

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
mgr Marek Łukasiewicz

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH		Leszcze 2009-02-05
WPŁ.	2009-02-09	
ZAL.	2/2	NR 1205011

L. dz. 117 /2009

RPO-603898 / 08

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich Zespół Prawa Karnego Wykonawczego

Al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa 2009-02-10

W odpowiedzi na przekazaną Informację o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 2008-12-11 i 12 w Schronisku dla Nieletnich w Gackach uprzejmie informuję, że nie wnoszę do jego treści uwag i zastrzeżeń.

W odniesieniu do przedstawionych wniosków i zaleceń zawartych w przedmiotowej Informacji uprzejmie informuję, że:

- 1) W zakresie przeciwdziałania ewentualnym niedozwolonym formom traktowania nieletnich już w trakcie wykonywanych przez przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich czynności wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające którego wnioski przedstawiam w załączonych kopiach notatek służbowych. Uprzejmie proszę jednocześnie o uszczegółowienie przesłanej Informacji w kontekście omawianych zarzutów i podjętych przeze mnie działań w celu uzupełnienia wewnętrznej dokumentacji wobec wskazywanych pracowników Schroniska.

Informuję ponadto, że w zakresie przeciwdziałania ewentualnym niedozwolonym formom traktowania nieletnich w miesiącu styczniu przeprowadzono wewnętrzne badania ankietowe na temat bezpieczeństwa i przestrzegania praw nieletnich, a wachlarz tego typu i podobnych narzędzi diagnostycznych zostanie poszerzony. Zwiększona została również czujność i wrażliwość na tego typu sygnały wśród pracowników.

- 2) Odnośnie treści Regulaminu izby izolacyjnej informuję, że stwierdzona niezgodność z obowiązującymi aktami prawnymi jest bezsporna, powstała w wyniku omyłkowego pominięcia zalecanej w tej kwestii przez Okręgowy Zespół Nadzoru Pedagogicznego przy SO w Katowicach korekty podczas ostatniej modyfikacji. Dokument ten został zmodyfikowany zgodnie z obowiązującym prawem i zostanie zatwierdzony i wdrożony wraz z innymi modyfikowanymi wewnętrznymi aktami prawnymi podczas najbliższego posiedzenia Rady Schroniska w miesiącu lutym 2009 roku.
- 3) Odnośnie problemu palenia przez nieletnich tytoniu informuję, że w chwili obecnej podjęto działania polegające na wyznaczeniu oddzielnych miejsc do palenia tytoniu na terenie Schroniska w formie wewnętrznego zarządzenia. Z uwagi na złożoność i wagę problemu oraz jego występowanie również w innych tego typu placówkach w Polsce, podczas najbliższego spotkania roboczego z przedstawicielami Okręgowego Zespołu Nadzoru Pedagogicznego przy SO w Katowicach przedstawiony zostanie wniosek o wprowadzenie rozwiązań na szczeblu ogólnopolskim w aspektach; wiekowych granic dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych, wchodzenia w posiadanie tego typu wyrobów oraz zasad ich używania na terenie placówki.

Z poważaniem

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
mgr Marek Lukaszewicz

Opisany jest w dz. 117/2009! *[Signature]*

Warszawa, dnia 10 lutego 2009 r.

BIURO

RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

RPO-603898-VII-1106/08/KMP/JJ

00-090 Warszawa   Tel. centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77   Fax 0-22 827 64 53

Zespol Prawa Karnego
Wykonawczego

Pan

Dyrektor Schroniska dla Nieletnich

ul. Leszcze 31a

28 – 400 Pińczów

fax

1366142

Szanowny Panie Dyrektorze,

W odpowiedzi na Pana pismo z dnia 5 lutego 2009 r., w którym odnosi się Pan do wniosków i zaleceń zawartych w Informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w podległej Panu Dyrektorowi placówce w dniach 11-12 grudnia 2008 r., uprzejmie ustosunkowuję się do przedstawionej przez Pana prośby o uszczegółowienie zarzutów zawartych w Informacji, które dotyczą niedozwolonych form traktowania nieletnich przez personel placówki:

W trakcie wizytacji pracownicy Biura RPO przeprowadzili na osobności, na podstawie kwestionariusza, rozmowy z 10 losowo wybranymi wychowankami. Podczas rozmów nieletni wskazali, że dwóch pracowników placówki zachowuje się w sposób niewłaściwy wobec wychowanków. Dwóch nieletnich stwierdziło, że wychowawca

często bije wychowanków, zastrasza ich, dlatego boją się informować o tym Dyrektora oraz innych pracowników. Drugi zarzut dotyczył wychowawcy o nazwisku _____, który używa obraźliwego słownictwa w stosunku do wychowanków (zarzut ten został zgłoszony przez jedną osobę). Wychowankowie mieli również możliwość wypowiedzieć się na temat zmian, jakie chcieliby wprowadzić w Schronisku. Jeden z nieletnich odpowiedział, że jedyną rzeczą, jaką chciałby zmienić jest to, ażeby wychowawca _____ nie pracował w placówce, ponieważ używa on przemocy fizycznej wobec wychowanków.

Nieletni odmówili złożenia oficjalnej skargi do protokołu. Ze względu na brak możliwości zweryfikowania zarzutów, pracownicy Biura RPO nie zgłosili sprawy

prokuraturze, a jedynie zasygnalizowali ją Panu prosząc o podjęcie działań zmierzających do jej rozwiązania.

Jednocześnie zaznaczam, że w trakcie podsumowania wizytacji w dniu 12 grudnia 2008 r., przyjął Pan do wiadomości zalecenia pracowników Biura RPO w zakresie przeciwdziałania niedozwolonym formom traktowania nieletnich przez personel placówki oraz zobowiązał się Pan do podjęcia czynności mających na celu wyjaśnienie tak poważnych zarzutów.

Z poważaniem

Justyna Józwiak
Radca

BIURO

RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
RPO-603898-VII-1106/08/JJ/KMP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 12 lutego 2009 r.

11006.2

11010.1

3.1.

3.1.2.

3.1.4.

Zespół Prawa Karnego
Wykonawczego

Prokuratura Rejonowa w Pińczowie

ul. 3-go Maja 12

28 – 400 Pińczów

1366287

Z informacji uzyskanych od Pana Marka Łukasiewicza – Dyrektora Schroniska dla Nieletnich w Gackach wynika, iż złożył on zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez pracownika placówki.

Na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, uprzejmie proszę o przedłożenie informacji o stanie wyżej wymienionej sprawy.

Z poważaniem

Justyna Józwiak
Radca

T: 31/03/2009

PROKURATURA REJONOWA
W PIŃCZOWIE

✉ 28-400 Pińczów, ul. 3-go Maja 12,
☎ (041) 35 720-40 , fax (041) 35 759-72

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPE. 2009-02-27

ZAL. / NR. 12.102.60

Pińczów, dnia 19 lutego 2009 roku.

Ds. 64/09

RPO-603898/18

Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
00 - 090 Warszawa
Al. Solidarności 77
Zespół Prawa Karnego Wykonawczego

2009-02-02

W odpowiedzi na pismo dotyczące złożonego przez Dyrektora Schroniska dla Nieletnich w Gackach zawiadomienia o przestępstwie uprzejmie informuję, iż w sprawie ewentualnego popełnienia występku z art. 231 § 1 kk przez pracownika tej placówki wdrożono postępowanie sprawdzające, o którego wynikach zostanie w/w Biuro poinformowane odrębnym pismem.

LS/KB

Prokurator Rejonowy
Lidia Spalzyńska
PROKURATURA
Prokuratury Rejonowej
mgr Lidia Spalzyńska

T: 30 10412009

Warszawa, dnia 14 kwietnia 2009 r.

BIURO

RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

RPO-603898-VII-1106/09/JJ/KMP

00-090 Warszawa   Tel, centr. 0-22 551 77 00

Al. Solidarności 77   Fax 0-22 827 64 53

**Zespół Prawa Karnego
Wykonawczego**

Prokuratura Rejonowa w Pińczowie

ul. 3-go Maja 12

28 – 400 Pińczów

(1382175)

Z informacji uzyskanych od Pana Marka Łukasiewicza – Dyrektora Schroniska dla Nieletnich w Gackach wynika, iż złożył on zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez pracownika placówki.

Na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, uprzejmie proszę o przedłożenie informacji o stanie wyżej wymienionej sprawy oraz nadesłanie akt w przypadku prawomocnego zakończenia postępowania.

Z poważaniem

Justyna Dołżwiak
Radca

T: 30/05/2009

L. dz. 392 /2009

RPO-603898/08

Leszcze 2009-04-10
**BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH**
WPŁ. 2009-04-16
ZAL. *[initials]* NR *1222312* W

Pani Ewa Dawidziuk
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Zespół Prawa Karnego Wykonawczego
Al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa

2009-04-17

W nawiązaniu do wcześniejszych informacji zwracam się z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska i pomoc wobec pojawiających się utrudnień pranych i procesowych w postaci; odmowy wszczęcia śledztwa przez Prokuraturę Rejonową w Pińczowie w sprawie dotyczącej podejrzenia stosowania przez *[initials]* – wychowawcy Schroniska dla Nieletnich w Gackach przemocy wobec nieletnich oraz pozwu sądowego złożonego przez

przeciwko Dyrektorowi Schroniska dla Nieletnich w Gackach w związku z decyzją o zawieszeniu go w pełnieniu obowiązków.

Wypełniając swoje obowiązki służbowe, uwzględniając ponadto wydane po wizytacji w grudniu 2008 roku, przez Przedstawicieli Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zalecenia, w toku prowadzonego wewnętrznego postępowania wyjaśniającego ustaliłem, że

przekroczył swoje uprawnienia poprzez; stosowanie wobec nieletnich przemocy fizycznej, zastraszanie ich w celu uniemożliwienia składania skarg Dyrektorowi Schroniska oraz nakłanianie do nieposłuszeństwa wobec innych pracowników.

Mimo podjętych w trosce o poszanowanie praw nieletnich daleko idących działań, w chwili obecnej rozwój spraw, moje ograniczone możliwości uczestnictwa w toczących się postępowaniach prokuratorskim i sądowym oraz brak przygotowania prawniczego powodują, że w tym przypadku realizacja podjętych zobowiązań, ochrona praw nieletnich i interesu społecznego rozumianego jako potrzeba gwarancji przestrzegania praw nieletnich w Schronisku dla Nieletnich w Gackach mogą być niemożliwe do zagwarantowania.

Wobec powyższego zwracam się z prośbą o pomoc prawną i objęcie nadzorem prowadzonych wobec *[initials]* postępowań.

Z poważaniem

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
[Signature]
mgr Marek Łukasiewicz

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2009 r.

RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

**Zespół Prawa Karnego
Wykonawczego**

Pan Kierownik
Okręgowego Zespołu Nadzoru Pedagogicznego
przy Sądzie Okręgowym w Katowicach
ul. Andrzeja 16-18
40-957 Katowice

1384744

Szanowny Panie Kierowniku,

W dniach 11-12 grudnia 2008 r., przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację w Schronisku dla Nieletnich w Gackach, przy ul. Leszcze 31a, zwanego dalej Schroniskiem lub placówką.

W trakcie wizytacji pracownicy Biura RPO przeprowadzili na osobności, na podstawie kwestionariusza, rozmowy z 10 losowo wybranymi wychowankami. Podczas rozmów nieletni wskazali, że dwóch pracowników placówki zachowuje się w sposób niewłaściwy wobec wychowanków. Dwóch nieletnich stwierdziło, że wychowawca

często bije wychowanków, zastrasza ich, dlatego boją się informować o tym Dyrektora oraz innych pracowników. Drugi zarzut dotyczył wychowawcy o nazwisku , który używa obraźliwego słownictwa w stosunku do wychowanków (zarzut ten został zgłoszony przez jedną osobę). Wychowankowie mieli również możliwość wypowiedzieć się na temat zmian, jakie chcieliby wprowadzić w Schronisku. Jeden z nieletnich odpowiedział, że jedyną rzeczą, jaką chciałby zmienić jest to, ażeby wychowawca nie pracował w placówce, ponieważ używa on przemocy fizycznej wobec wychowanków.

Nieletni odmówili złożenia oficjalnej skargi do protokołu. Ze względu na brak możliwości zweryfikowania zarzutów, pracownicy Biura RPO nie zgłosili sprawy prokuraturze, a jedynie zasygnalizowali ją Dyrektorowi placówki prosząc o podjęcie działań zmierzających do jej wyjaśnienia.

ANALIZY

Jednocześnie zaznaczam, że w trakcie podsumowania wizytacji w dniu 12 grudnia 2008 r., Dyrektor Schroniska przyjął do wiadomości zalecenia pracowników Biura RPO w zakresie przeciwdziałania niedozwolonym formom traktowania nieletnich przez personel placówki oraz zobowiązał się do podjęcia czynności mających na celu wyjaśnienie tak poważnych zarzutów.

Pismem z dnia 5 lutego 2009 r. Dyrektor Schroniska powiadomił Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich o czynnościach podjętych w zakresie przeciwdziałania ewentualnym niedozwolonym formom traktowania nieletnich, tj. zgłosił sprawę prokuraturze, przeprowadził wewnętrzne postępowanie wyjaśniające, którego wnioski przedstawił w nadesłanych do BRPO kopiach notatek służbowych, w styczniu b. r. przeprowadził wewnętrzne badania ankietowe na temat bezpieczeństwa i przestrzegania praw nieletnich.

W wyniku przeprowadzonych działań, podjętych zgodnie z zaleceniami pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Dyrektor placówki ustalił, iż w przypadku zachowania [redacted] nie doszło do łamania praw nieletnich. Sytuacja, będąca przyczyną zgłoszenia takiej informacji pracownikom Biura RPO, była jedynie następstwem nieporozumienia i złej interpretacji przez nieletniego wypowiedzi [redacted], która nie miała na celu działania godzącego w prawa nieletniego lub jego godność. W sprawie drugiego wychowawcy, [redacted], ustalono, iż przekroczył on swoje uprawnienia poprzez: stosowanie wobec nieletnich przemocy fizycznej, zastraszanie ich w celu uniemożliwiania składania skarg Dyrektorowi Schroniska oraz nakłanianie do nieposłuszeństwa wobec innych pracowników.

Jednakże, pomimo informacji zgromadzonych w wyniku podjętych działań, Dyrektor placówki nie otrzymał żadnego wsparcia ze strony organów nadzorujących. Prokuratura Rejonowa w Pińczowie odmówiła wszczęcia śledztwa w sprawie dotyczącej podejrzenia stosowania przez [redacted] – wychowawcy Schroniska dla Nieletnich w Gackach, przemocy wobec nieletnich. Ponadto, [redacted] złożył pozew sądowy przeciwko Dyrektorowi Schroniska dla Nieletnich w Gackach w związku z decyzją o zawieszeniu go w pełnieniu obowiązków.

Biorąc pod uwagę zaistniałą w Schronisku sytuację należy uznać, iż przestrzeganie praw umieszczonych w nim nieletnich może okazać się niemożliwe do zagwarantowania. Jednocześnie zaznaczam, że w brzmieniu przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359) wychowankowi w trakcie pobytu w schronisku zapewnia się m.in. poszanowanie godności osobistej oraz ochronę przed przemocą fizyczną, psychiczną, wyzyskiem i nadużyciami oraz wszelkimi przejawami okrucieństwa (§ 57 pkt 1 ust. 1-2 rozporządzenia).

W związku z powyższym, na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. nr 14, poz. 147 ze zm.) z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, uprzejmie proszę o przeprowadzenie doraźnej wizytacji w Schronisku dla Nieletnich w Gackach oraz zbadanie przedstawionej w piśmie sprawy. Tym samym prosimy o udzielenie wsparcia Dyrektorowi Schroniska w jego prawidłowych działaniach zmierzających do zapewnienia nieletnim ochrony przed wszelkimi przejawami przemocy oraz przywrócenia w placówce właściwej atmosfery.

Ponadto, zwracam się z uprzejmą prośbą o poinformowanie Biura Rzecznika Praw Obywatelskich o wynikach dokonanych ustaleń.

Z poważaniem

p.o. ZASTĘPCY DYREKTORA
ZESPÓŁU

mgr Ewa Ostrowska

T: 31/05/2009

PROKURATURA REJONOWA
W PIŃCZOWIE

✉ 28-400 Pińczów, ul. 3-go Maja 12,
☎ (041) 35 720-40, fax (041) 35 759-72

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPEŁ. 2009-05-26

ZAL. / NR 12339/15

Pińczów, dnia 22 maja 2009 roku.

Ds. 64/09

2009-05-26

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Zespół Prawa Karnego Wykonawczego
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

20-603898/08

W odpowiedzi na pismo z dnia 20 kwietnia 2009 roku dotyczące udzielenia informacji o biegu sprawy Ds. 64/09 z zawiadomienia Pana Marka Łukasiewicza Dyrektora Schroniska dla Nieletnich w Gackach uprzejmie informuję, iż postanowieniem z dnia 23 marca 2009 roku odmówiono wszczęcia śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków służbowych przez wychowawcę Schroniska dla Nieletnich w Gackach poprzez stosowanie niedozwolonej przemocy fizycznej wobec nieletniego, uniemożliwienia nieletnim składania skarg, zastraszania, a tym samym działania na szkodę interesu prywatnego, tj. o przestępstwo określone w art. 231 § 1 kk wobec nie popełnienia czynu zabronionego.

Z przedmiotową decyzją nie zgodził się pokrzywdzony Dyrektor Schroniska dla Nieletnich składając w terminie ustawowym zażalenie na decyzję prokuratora. W związku z uwagami zawartymi w zażaleniu postępowanie sprawdzające uzupełniono poprzez min. rozpytanie wszystkich wychowanków schroniska, na okoliczności zachowania się wychowawcy w stosunku do wychowanków, pozyskanie dokumentacji z przeprowadzonych w placówce kontroli Okręgowego Zespołu Nadzoru Pedagogicznego przy Sądzie Okręgowym w Katowicach, Sędziego Wizytatora z ramienia Prezesa Sądu okręgowego w Kielcach.

Uzupełnione postępowanie sprawdzające przekonało prokuratora do słuszności podjętej uprzednio decyzji w związku z czym akta główne wraz z zażaleniem przesłano do kontroli instancyjnej Sądowi Rejonowemu w Pińczowie.

Prokurator Rejonowy
Ewa Nowak

RPC 603898 / 08

Okręgowy Zespół Nadzoru Pedagogicznego
przy Sądzie Okręgowym w Katowicach
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
adres dla korespondencji:
ul. Andrzeja 16/18, 40-957 Katowice
tel. (032) 2072653, fax. (032) 2072654

Katowice, dnia 2 czerwca 2009 r.

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPL. 2009-06-08
ZAL. / NR. 1237421

XV WW – OZNP- 76 – 760 – SW - 13/09

Pani Ewa Dawidziuk
Zastępca Dyrektora
Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego
w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

2009-06-09

W związku z pismem z dnia 22 kwietnia 2009 r. Idz. RPO-603898-VII-7020/11006.2/JJ dot. Schroniska dla Nieletnich w Gackach, uprzejmie informuję Panią Dyrektor, że względu na złożoność zgłoszonego problemu nadal trwają czynności wyjaśniające. Po ich zakończeniu niezwłocznie poinformuję Panią Dyrektor o poczynionych ustaleniach.

I Jasiński

KIEROWNIK
Okręgowego Zespołu Nadzoru Pedagogicznego
Z. Blocher
Zygmunt Blocher

T: 31/07/2009

Okręgowy Zespół Nadzoru Pedagogicznego
przy Sądzie Okręgowym w Katowicach
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
adres dla korespondencji:
ul. Andrzeja 16/18, 40-957 Katowice
tel. (032) 2072653, fax. (032) 2072654

Katowice, dnia 18 czerwca 2009 r.
BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPL. 2009-06-22
ZAL. 1/1 NR 1240625

XV WW – OZNP- 76 – 760 – SW - 13/09
XV WW – OZNP- 76 – 760 – WL - 24/09

RPO-603898/08

Pani Ewa Dawidziuk
Zastępca Dyrektora
Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego
w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

2009-06-24

W związku z pismem z dnia 22 kwietnia 2009 r. Idz. RPO-603898-VII-7020/11006.2/JJ, w załączeniu uprzejmie przesyłam sprawozdanie z lustracji przeprowadzonej w Schronisku dla Nieletnich w Gackach. Zgodnie z przyjętym do realizacji w br. planem pracy OZNP, tematyka lustracji dotyczyła przestrzegania praw nieletnich. W treści sprawozdania zawarte zostały konstatacje dotyczące, opisanego w powołanym piśmie, przypadku naruszania praw nieletnich przez jednego z pracowników Schroniska.

Zał. 1

Z powrotem

KIEROWNIK
Okręgowego Zespołu Nadzoru Pedagogicznego
Zygmunt Blocher
Zygmunt Blocher

4.
Kierującą sprawozdanie
ze Schroniska przesyła
się do teki
"Schroniska/główna - popyśca
dla Wiel."
26.06.09 *[Signature]*

**WYDZIAŁ KRYMINALNY
KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI
W PINCZOWIE**

RPO-603898/09

Jesteśmy Waszą Policją. Razem tworzymy bezpieczne województwo świętokrzyskie

Pińczów dn 26.06.2009r

Biurowo Rzecznika Praw Obywatelskich- Warszawa

fax 022 827 64 53

Telefonogram nr. KR-KK-5602/97/09

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPEL.	2009-06-29
ZAL.	NR 1142188

Komenda Powiatowa Policji w Pińczowie prowadzi postępowania sprawdzające w sprawie naruszenia praw pracowniczych przez Dyrektora Schroniska dla Nieletnich w Leszczach- mgr Marka Łukasiewicza w stosunku do wychowawczy

Jak ustalono pracownicy Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego Biurze RPO w dniu 11,12 grudnia 2008r dokonali kontroli Schroniska dla Nieletnich w Gackach.

W związku z powyższym prosimy o udzielenie informacji:

- czy w trakcie prowadzonej kontroli stwierdzono jakiegokolwiek fakty naruszenia praw pracowniczych przez Dyrektora Ośrodka w stosunku do wychowawców tego Ośrodka, a między innymi wychowawcy Piotra Zeljaś
- czy którykolwiek wychowawców zgłaszał zastrzeżenia co do osoby Dyrektora Ośrodka – mgr Marka Łukasiewicza, a jeżeli tak to jakie były to zastrzeżenia
- czy stwierdzono jakiegokolwiek nieprawidłowości odnośnie umieszczania nieletnich w Izbie Przejściowej Ośrodka
- czy stwierdzono ewentualnie jakieś symptomy, przesłanki dotyczące niewłaściwego zachowania wychowawców wobec wychowanków placówki, a jeżeli tak to wobec jakich wychowawców swe zastrzeżenia składali wychowankowie i jakie zostały podjęte działania w tym zakresie

Odpowiedzi udzielić telefonogramem powołując się na l.dz. jak wyżej.

Za jak najszybsze udzielenie informacji z góry dziękujemy.

Wylk.K.K.

ZASTĘPCA NACZELNIKA
WYDZIAŁU KRYMINALNEGO
Komendy Powiatowej Policji w Pińczowie
woj. świętokrzyskie
Z upoważnienia
asp. sdt. Janusz Gierel

ul. Florjańska 4

tel. (41) 35-81-205

tel. resort. (8053) 205

www.pinczow.swietokrzyska.policja.gov.pl

28-400 Pińczów

fax. (41) 35-81-203

fax. resort. (8053) 203

e-mail kpp.pinczow@wp.pl

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 13 lipca 2009 r.

**Zespół Prawa Karnego
Wykonawczego**

**Komenda Powiatowa Policji
Wydział Kryminalny
ul. Floriańska 4
28-400 Pińczów**

fax
1410322
+ 31.07

W odpowiedzi na pismo z dnia 26 czerwca 2009 r. (nr KR-KK-5602/97/09), które do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło w dniu 29 czerwca 2009 r., uprzejmie wyjaśniam.

W dniach 11-12 grudnia 2008 r., przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację w Schronisku dla Nieletnich w Gackach, przy ul. Leszcze 31a, zwanego dalej Schroniskiem lub placówką, w trakcie której zbadali stan przestrzegania praw wychowanków, pod kątem ich ochrony przed okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem i karaniem. Należy zaznaczyć, iż problematyka przestrzegania praw pracowników nie była celem tejże wizytacji. W ramach wykonywania czynności, przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich rozmawiali z pracownikami placówki, przede wszystkim na tematy związane z funkcjonowaniem Schroniska oraz przestrzeganiem praw umieszczonych w nim wychowanków. Niemniej jednak podczas rozmów nie odebrano żadnych uwag dotyczących naruszenia praw pracowniczych przez Dyrektora Schroniska w stosunku do wychowawców tej placówki. Żaden z wychowawców nie zgłaszał również zastrzeżeń co do osoby Dyrektora Schroniska.

W trakcie wizytacji przedstawiciele RPO dokonali oglądu całej placówki. Jak ustalono, w wyodrębnionej części Schroniska usytuowane są dwie dwuosobowe, monitorowane izby przejściowe. W dniu wizytacji w izbie przejściowej przebywało dwóch nowoprzyjętych wychowanków, których czas pobytu w izbie nie przekraczał 14

dni. Pracownicy Biura RPO nie stwierdzili nieprawidłowości w zakresie umieszczania nieletnich w izbie przejściowej.

Ponadto, podczas wizytacji pracownicy Biura RPO przeprowadzili na osobności, na podstawie kwestionariusza, rozmowy z 10 losowo wybranymi wychowankami. Podczas rozmów nieletni wskazali, że dwóch pracowników placówki zachowuje się w sposób niewłaściwy wobec wychowanków. Dwóch nieletnich stwierdziło, że wychowawca

często bije wychowanków, zastrasza ich, dlatego boją się informować o tym Dyrektora oraz innych pracowników. Drugi zarzut dotyczył wychowawcy o nazwisku , który używa obraźliwego słownictwa w stosunku do wychowanków (zarzut ten został zgłoszony przez jedną osobę). Wychowankowie mieli również możliwość wypowiedzieć się na temat zmian, jakie chcieliby wprowadzić w Schronisku. Jeden z nieletnich odpowiedział, że jedyną rzeczą, jaką chciałby zmienić jest to, ażeby wychowawca nie pracował w placówce, ponieważ używa on przemocy fizycznej wobec wychowanków.

Nieletni odmówili złożenia oficjalnej skargi do protokołu. Ze względu na brak możliwości zweryfikowania zarzutów, pracownicy Biura RPO nie zgłosili sprawy prokuraturze, a jedynie zasygnalizowali ją Dyrektorowi placówki prosząc o podjęcie działań zmierzających do jej wyjaśnienia.

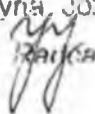
Jednocześnie zaznaczam, że w trakcie podsumowania wizytacji w dniu 12 grudnia 2008 r., Dyrektor Schroniska przyjął do wiadomości zalecenia pracowników Biura RPO w zakresie przeciwdziałania niedozwolonym formom traktowania nieletnich przez personel placówki oraz zobowiązał się do podjęcia czynności mających na celu wyjaśnienie tak poważnych zarzutów.

Pismem z dnia 5 lutego 2009 r. Dyrektor Schroniska powiadomił Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich o czynnościach podjętych w zakresie przeciwdziałania ewentualnym niedozwolonym formom traktowania nieletnich, tj. zgłosił sprawę prokuraturze, przeprowadził wewnętrzne postępowanie wyjaśniające, którego wnioski przedstawił w nadesłanych do BRPO kopiach notatek służbowych, w styczniu b. r. przeprowadził wewnętrzne badania ankietowe na temat bezpieczeństwa i przestrzegania praw nieletnich.

W wyniku przeprowadzonych działań, podjętych zgodnie z zaleceniami pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Dyrektor placówki ustalił, iż w przypadku zachowania [ ] nie doszło do łamania praw nieletnich. Sytuacja, będąca przyczyną zgłoszenia takiej informacji pracownikom Biura RPO, była jedynie następstwem nieporozumienia i złej interpretacji przez nieletniego wypowiedzi [ ], która nie miała na celu działania godzącego w prawa nieletniego lub jego godność. W sprawie drugiego wychowawcy, [ ], ustalono, iż przekroczył on swoje uprawnienia poprzez: stosowanie wobec nieletnich przemocy fizycznej, zastraszanie ich w celu uniemożliwienia składania skarg Dyrektorowi Schroniska oraz nakłanianie do nieposłuszeństwa wobec innych pracowników.

Biorąc pod uwagę zaistniałą w Schronisku sytuację należy uznać, iż przestrzeganie praw umieszczonych w nim nieletnich może okazać się niemożliwe do zagwarantowania. Jednocześnie zaznaczam, że w brzmieniu przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1359) wychowankowi w trakcie pobytu w schronisku zapewnia się m.in. poszanowanie godności osobistej oraz ochronę przed przemocą fizyczną, psychiczną, wyzyskiem i nadużyciami oraz wszelkimi przejawami okrucieństwa (§ 57 pkt 1 ust. 1-2 rozporządzenia).

Z poważaniem

Justyna Józwiak

[ ]

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 20.08. 2009 r.

DWOiP.III.5150-115/09

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2009-08-24
ZAL.	NR. 1256312

Pan

RPO-603898 / 08

Janusz Kochanowski

Rzecznik Praw Obywatelskich

Stanisław Ponięcki Rzecznik

2009-08-26

Odpowiadając na pismo, RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ z dnia 22 lipca 2009 r., dotyczące przygotowania przez resort sprawiedliwości informatora dla wychowanków umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, w którym zostaną zaprezentowane informacje o sytuacji prawnej nieletniego, jego prawach i obowiązkach oraz instytucjach, do których może się zwrócić w sytuacji, gdy przysługujące mu prawa są łamane bardzo dziękuję za przekazane uwagi.

Uprzejmie wyjaśniam, że stopień znajomości praw i obowiązków przez nieletnich przebywających w podległych placówkach, jak również sposób ich przestrzegania, podlega stałej kontroli w trybie nadzoru sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości. Wyniki przeprowadzonych dotychczas licznych lustracji, których tematem było badanie powyższej problematyki, nie dają podstaw do stwierdzenia ogólnie niskiego poziomu wiedzy wychowanków we wszystkich zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Z tego względu nie były dotychczas podejmowane działania interwencyjne w skali kraju. Nie planowano również środków finansowych na opracowanie specjalnego informatora dla nieletnich umieszczanych w tych placówkach.

Ponadto uprzejmie informuję, że w czwartym kwartale bieżącego roku, zaplanowana jest analiza prowadzonych w latach 2008/2009 czynności nadzorczych w zakresie znajomości praw przez nieletnich umieszczonych w podległych placówkach. Czynności nadzorcze w tym zakresie są prowadzone tak przez wizytatorów okręgowych zespołów nadzoru pedagogicznego, jak też wizytatorów Ministerstwa Sprawiedliwości.

T. 30/11/2009

T. 31/12/2009

Niezależnie od powyższego uprzejmie wyjaśniam, że w zakładach poprawczych i w schroniskach dla nieletnich obowiązują wewnętrzne procedury przekazywania podopiecznym niezbędnych informacji dotyczących zasad pobytu w placówce. Z każdym nowoprzyjętym wychowankiem dyrektor zakładu/schroniska lub upoważniona przez niego osoba przeprowadza rozmowę, podczas której nieletni zostaje zapoznany z przysługującymi mu prawami, obowiązkami oraz szczegółowymi zasadami pobytu. Adresy osób i instytucji, do których wychowankowie mogą zgłaszać swoje skargi i wnioski znajdują się na tablicach informacyjnych. Regulamin obowiązujący w zakładzie/schronisku jest umieszczony w widocznym miejscu i zawsze dostępny dla nieletniego. Prawa, obowiązki i regulamin są wychowankom często wyjaśniane i przypominane podczas zajęć w szkole, internacie, a także przez pracowników zespołów diagnostyczno-korekcyjnych. Działania w tym zakresie są dokumentowane.

Należy również wskazać, że niektóre placówki opracowały dla wychowanków specjalne informatory dotyczące warunków pobytu, praw i obowiązków. Przykładem jest Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Raciborzu, który taki informator zamieścił na swojej stronie internetowej.

Podzielając jednak pogląd wyrażony w powołanym na wstępie piśmie z dnia 22 lipca 2009 roku o potrzebie zapewnienia szerokiego dostępu wychowanków zakładów dla nieletnich do informacji o przysługujących im prawach i obowiązkach oraz instytucjach, do których mogą się zwrócić o pomoc w przypadku łamania ich praw, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Sprawiedliwości planuje opracować standardowy wzór informacji o prawach i obowiązkach nieletnich na potrzeby wszystkich zakładów dla nieletnich, aby wyeliminować zdarzające się w praktyce różnice między placówkami w przedstawieniu katalogu praw i obowiązków i sposobie ich interpretacji. Jednocześnie zostanie określony sposób rozpowszechniania tej informacji wśród nieletnich, mający na względzie potrzebę zapewnienia do niej stałego dostępu. Działania w powyższym zakresie są spowodowane zamiarem ujednoczenia we wszystkich placówkach także innych dokumentów określających podstawowe procedury postępowania wobec nieletnich wychowanków np. regulamin izby przejściowej, regulamin izby izolacyjnej, instrukcji poruszania się po terenie internatu, itp. Sposób wykorzystania wzoru informacji o prawach i obowiązkach będzie na bieżąco kontrolowany w drodze czynności nadzorczych.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Zbigniew Wrona
PODSZEFKRETAZ STANU

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, *22 lipca 2009 r.*

Pan
Andrzej Czuma
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
Warszawa

szanowny Panie Ministrze

W związku z pełnieniem przez Rzecznika Praw Obywatelskich zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika przeprowadzają systematyczne wizyty w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych.

W trakcie wykonywania tych czynności dostrzeżono, iż wychowankowie umieszczeni we wskazanych wyżej placówkach wykazują się słabą znajomością swoich praw i obowiązków. Ponadto uznać należy, iż znikoma jest również wiedza nieletnich o instytucjach, do których mogą się zwrócić o pomoc w przypadku łamania ich praw.

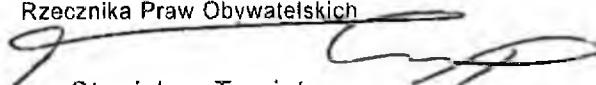
W celu poprawienia sytuacji w tym zakresie, zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, zasadne jest przygotowanie informatora dla wychowanków, w którym zaprezentowane zostaną informacje dotyczące sytuacji prawnej nieletniego umieszczonego w tego typu placówce, jego praw i obowiązków oraz instytucji, do których może się zwrócić o pomoc w sytuacji, gdy jego prawa są łamane. Informator powinien być opracowany w interesującej i przystępnej dla nieletniego formie, z wykorzystaniem różnych elementów graficznych, kolorowych rysunków, zdjęć, itp. Wskazane jest również, by został on rozpowszechniony we wszystkich placówkach, tak by nieletni mogli w każdej chwili zapoznać się z informacjami w zakresie przysługujących im praw, nałożonych obowiązków, warunków pobytu oraz instytucji, w których mogą uzyskać ewentualną pomoc.

Na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska w sprawie możliwości przygotowania proponowanego informatora przez resort sprawiedliwości.

z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

T. - 21.08.2005 r.

21.07.2005 r.

Dr Andrzej Cichoński

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 13.11.2009 r.

Pan
Zbigniew Wrona
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

szanowny Panie Ministrze

W dniu 24 sierpnia 2009 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło Pana pismo z dnia 20 sierpnia 2009 r. (DWOiP.III.5150 – 115/09) będące odpowiedzią na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie przygotowania przez resort sprawiedliwości informatora dla wychowanków umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, w którym zawarte zostaną informacje o sytuacji prawnej nieletniego, jego prawach i obowiązkach oraz instytucjach, do których może się zwrócić w sytuacji, gdy przysługujące mu prawa są łamane.

W wyżej wymienionym piśmie Rzecznik Praw Obywatelskich został poinformowany, iż w celu wyeliminowania zdarzających się w praktyce różnic między placówkami w przedstawianiu katalogu praw i obowiązków i sposobie ich interpretacji, Ministerstwo Sprawiedliwości planuje opracować standardowy wzór informacji o prawach i obowiązkach nieletniego na potrzeby wszystkich zakładów dla nieletnich. Ponadto, zostanie określony również sposób rozpowszechniania tej informacji wśród nieletnich, uwzględniający potrzebę zapewnienia stałego dostępu do niej. Ujednoliceniu mają również ulec inne dokumenty dotyczące pobytu nieletnich w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich np.: regulamin izby przejściowej i regulamin izby izolacyjnej.

W związku z powyższym zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazanie informacji, czy wskazane przez Pana czynności zostały już zakończone, a jeżeli tak, udostępnienie nam dokumentów opracowanych w tym przedmiocie przez resort sprawiedliwości.

z pozdrowieniami

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk

g.ch. dołko
dr. Janusz Zagórski

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 19.05.2010 r.

PODSEKRETARZ STANU

DWOiP.III.5150-115/09

Dot. RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPEŁ.	2010-05-25
ZAL.	NR 1317908

Pan

Stanisław Trociuk

Zastępca

Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk

W odpowiedzi na pismo z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie przygotowania przez Ministerstwo Sprawiedliwości informatora dla wychowanków zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, uprzejmie informuję, iż proces opracowania standardowego wzoru informacji o prawach i obowiązkach nieletniego na potrzeby wszystkich zakładów dla nieletnich oraz ujednoczenia niektórych dokumentów dotyczących pobytu nieletnich w podległych placówkach nie został jeszcze zakończony, ze względu na konieczność realizowania innych zadań istotnych dla bieżącego funkcjonowania zakładów dla nieletnich.

Uprzejmie wyjaśniam, że aktualnie prowadzone są działania w celu przekształcenia w warsztaty szkolne gospodarstw pomocniczych funkcjonujących zakładach dla nieletnich, w związku z dyspozycją art. 87 - 89 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241). Oprócz organizacji tego przedsięwzięcia oraz nadzoru nad jego przebiegiem w poszczególnych placówkach, konieczne jest również opracowanie projektów dwóch nowych rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości - w sprawie określenia szczegółowych warunków i trybu organizowania praktycznej nauki zawodu w warsztatach szkolnych prowadzonych przez szkołę lub zespół szkół,

T. 31/12/2010

działających przy zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich oraz w sprawie szczegółowego sposobu określania wysokości stypendium dla nieletnich odbywających praktyczną naukę zawodu w formie praktyk zawodowych w warsztatach szkolnych prowadzonych przez szkołę lub zespół szkół, działających przy zakładzie lub schronisku dla nieletnich. Z uwagi na określony ustawowo termin likwidacji gospodarstw pomocniczych do dnia 31 grudnia 2010 roku, wskazane działania traktowane są priorytetowo.

Ponadto kontynuowane są pilne prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz projektem rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że wyniki badań w obszarze przestrzegania praw nieletnich oraz egzekwowania ich obowiązków, przeprowadzonych w podległych placówkach, zgodnie z planem działań nadzorczych na 2009 rok przez Okręgowe Zespoły Nadzoru Pedagogicznego, wskazują generalnie na prawidłowe stosowanie obowiązujących procedur. Nieletni są zapoznawani z przysługującymi im prawami i nałożonymi obowiązkami. Podejmowane są stałe działania w celu zabezpieczenia ich praw oraz egzekwowania obowiązków. Wychowankowie mają zapewnione właściwe warunki pobytu oraz opiekę pedagogiczno - psychologiczną i medyczną. Występuje spójność uregulowań wewnętrznych z prawami i obowiązkami nieletnich. Systemy oceniania, nagradzania i stosowania środków dyscyplinarnych są zgodne z obowiązującymi przepisami i ogólnie przyjętymi zasadami pedagogiki specjalnej. Kadra pedagogiczna zapobiega, rozpoznaje i reaguje na nieprzestrzeganie praw i obowiązków nieletnich.

Pragnę jednak zapewnić, że niezależnie od powyższych ustaleń, będą prowadzone działania w celu zapewnienia nieletnim umieszczonym w podległych zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich szerokiego dostępu

do informacji o przysługujących im prawach i obowiązkach oraz instytucjach, do których mogą się zwrócić o pomoc. Zakończenie prac przewidywane jest w miesiącu grudniu bieżącego roku. Również do końca 2010 roku zostanie zrealizowane zadanie związane z ujednoczeniem we wszystkich zakładach dla nieletnich niektórych procedur postępowania wobec wychowanków.

Kopie dokumentów zostaną niezwłocznie przekazane do wiadomości Pana Rzecznika po ich opracowaniu.

Z wyrazami szacunku

SEKRETARZ STANU
Ministerstwa Sprawiedliwości
[Podpis]
Ciągniew Wrona

RPO-603898/08

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

Leszcze 31A, 28-400 Pińczów, tel./fax (041) 357-10-14, tel. (041) 357-10-15

Leszcze 2010-09-03

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPEŁ.	2010 -09- 06
ZAL.	NR 138754

L. dz. 887 /2010

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Zespół Prawa Karnego Wykonawczego
Al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa

2010 -09- 07

W uzupełnieniu informacji na temat działań podjętych w następstwie czynności przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 2008-12-11 i 12 w Schronisku dla Nieletnich w Gackach uprzejmie informuję, że zatrudniony wcześniej na stanowisku wychowawcy w Internacie, wobec którego toczyły się postępowania wyjaśniające w związku z zarzutami łamania praw nieletnich i innymi zarzutami, od dnia 2010-07-01 nie jest już pracownikiem Schroniska dla Nieletnich w Gackach.

Z wyżej wymienionym rozwiązany został stosunek pracy.

Z powierzeniem

DYREKTOR
Schroniska dla Nieletnich
[Signature]
mgr Marek Łukasiewicz

5
Kopia do tel. Schwab. dla Hol.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław TROCIUK

Warszawa, 6.05.2011 r.

RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Pan
Zbigniew Wrona
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

szanowny Panie Ministrze

W dniu 25 maja 2010 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło Pana pismo z dnia 19 maja 2010 r. (DWOiP.III.5150 – 115/09) będące odpowiedzią na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie przygotowania przez resort sprawiedliwości informatora dla wychowanków umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, w którym zawarte zostaną informacje o sytuacji prawnej nieletniego, jego prawach i obowiązkach oraz instytucjach, do których może się zwrócić w sytuacji, gdy przysługujące mu prawa są łamane.

W wyżej wymienionym piśmie Rzecznik Praw Obywatelskich został poinformowany, iż zakończenie zadań związanych z opracowaniem informatora dla nieletnich, a także ujednoczeniem we wszystkich placówkach niektórych procedur postępowania wobec wychowanków przebywających w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, przewidziane zostało na grudzień 2010 r.

Wobec powyższego, zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazanie informacji, czy wskazane przez Pana czynności zostały już zakończone, a jeżeli tak, udostępnienie kopii opracowanych dokumentów.

z poważaniem

DYREKTOR ZESPOŁU
Justyna Róża Lewandowska
Justyna Róża Lewandowska

05.05.2011 r.

[Signature]
T: 30/06/2011

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

PODSEKRETARZ STANU

Warszawa, dnia

7.06

2011 r.

RPO-603898/09

DWOiP.III.072-5/11/13

Dot. RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPE. 2011-06-09

ZAL. 2/10 NR 1388762

Pan

Stanisław Trociuk

Zastępca

2011-06-

Rzecznika Praw Obywatelskich

Senery Piotr Rzecznik

W odpowiedzi na pismo z dnia 6 maja 2011 r., w sprawie przygotowania przez resort sprawiedliwości informatora dla wychowanków umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, uprzejmie informuję, że prowadzone działania dotyczące wydania specjalnej broszury na potrzeby wszystkich zakładów dla nieletnich nie przyniosły oczekiwanego rezultatu z powodu braku niezbędnych środków finansowych na ten cel. W związku z tym, że nie było możliwe zrealizowanie powyższego zadania w przewidywanej wcześniej formie, na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości pod hasłem - *zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich* - zamieszczono przykłady informatorów dla wychowanków, które zostały opracowane przez Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Raciborzu (w załączeniu do pisma). Informatory zawierają wszystkie niezbędne dane o placówce, warunkach pobytu nieletnich, jak również prawach i obowiązkach wychowanków oraz instytucjach, do których nieletni mogą się zwrócić, jeżeli ich prawa są łamane. Z przedstawionych wzorów będą mogły skorzystać zarówno placówki, które nie posiadają jeszcze własnych informatorów jak i te, które sporządziły już informatory lub przewodniki

T: 30/10/2011

dla wychowanków wymagające uzupełnienia lub rozszerzenia zawartych w nich treści.

Ponadto uprzejmie wyjaśniam, że na wskazanej stronie internetowej zostaną także opublikowane ujednolicone procedury dotyczące pobytu nieletnich w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Procedury te zostaną odwzorowane i wdrożone przez każdą placówkę w nowym roku szkolnym.

Niezależnie od powyższych działań, które mają na celu zapewnienie nieletnim umieszczonym w podległych placówkach szerokiego dostępu do informacji, prowadzone są stałe czynności kontrolne w zakresie przestrzegania praw nieletnich oraz egzekwowania ich obowiązków.

Załącz.: 2

Z wyrazami szacunku

PODSEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Zbigniew Wrona

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław TROCIUK

Warszawa, 1. 12. 2011 r.

RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Pan
Zbigniew Wrona
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Konwersyjny Serwis Ministerstwa

W nawiązaniu do Pana pisma z dnia 7 czerwca 2011 r. (DWOiP.III.072 -5/11/3), będącego odpowiedzią na moje pismo z dnia 6 maja 2011 r. w sprawie przygotowania przez resort sprawiedliwości informatora dla wychowanków umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich oraz ujednoczenia we wszystkich placówkach procedur postępowania wobec wychowanków, uprzejmie dziękuję za przekazanie informacji na temat realizacji tych zadań.

W wyżej wymienionym piśmie zostałem poinformowany, iż z powodu braku niezbędnych środków finansowych nie jest możliwe przygotowanie informatora w postaci wydania specjalnej broszury. Jednakże na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości zamieszczono przykładowy informator, z którego mogą korzystać dyrektorzy i pracownicy placówek. W mojej ocenie taki sposób udostępnienia informatora wydaje się być wystarczający. Krajowy Mechanizm Prewencji, przeprowadzając wizytacje zapobiegawcze w tego typu placówkach, każdorazowo informuje i zachęca dyrektorów placówek do skorzystania z zamieszczonego na stronie internetowej wzoru.

Zgodnie z treścią Pana pisma, na wskazanej stronie internetowej miały zostać także opublikowane ujednoczone procedury postępowania wobec wychowanków

przebywających w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Jednakże do tej pory nie zostały one zamieszczone.

Wobec powyższego, zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazanie informacji na temat stanu realizacji tego zadania.

Z poważaniem

ZASTĘPCA DYREKTORA ZESPOŁU

Magdalena Chmielak

Warszawa, dnia 30 grudnia 2011 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Poczt. 33
Centrala tel. 52 12 888

DWOiP.III.072-5/11

**Wykaz procedur i regulaminów zaleconych do opracowania i stosowania
w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich.**

1. Procedura stosowania środków przymusu bezpośredniego.
2. Procedura składania skarg przez nieletnich w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
3. Procedura udzielania nagród wychowankom schroniska i stosowania środków dyscyplinarnych.
4. Procedura udzielania nagród wychowankom zakładu poprawczego i stosowania środków dyscyplinarnych.
5. Procedura umieszczania w izbie przejściowej wychowanków schroniska.
6. Procedura umieszczania w izbie przejściowej wychowanków zakładu.
7. Procedura udzielania urlopów i przepustek w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
8. Procedura postępowania w przypadkach wydarzeń nadzwyczajnych w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
9. Procedura dotycząca przygotowania wychowanków do zwolnienia bezwarunkowego z zakładu poprawczego.
10. Procedura dotycząca przygotowania wychowanka zakładu poprawczego do zwolnienia warunkowego w trybie art. 86 upn.
11. Procedura umieszczania wychowanków zakładu poprawczego poza placówką w trybie art. 90 upn.

12. Regulamin pobytu wychowanka zakładu poprawczego/schroniska dla nieletnich w izbie chorych.
13. Regulamin izby izolacyjnej w zakładzie poprawczym/schronisku dla nieletnich.
14. Regulamin odwiedzin wychowanków schroniska.
15. Regulamin odwiedzin wychowanków zakładu poprawczego.
16. Procedura wobec wychowanków przebywających na niepowrocie lub ucieczce z placówki.
17. Regulamin kieszonkowego dla wychowanków zakładu poprawczego.
18. Regulamin kieszonkowego dla wychowanków schroniska dla nieletnich.
19. Procedura uczestniczenia przez wychowanków w praktykach religijnych.
20. Procedura posługiwania się technicznymi środkami zabezpieczeń, komunikowania się, prowadzenia obserwacji za pomocą monitoringu w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
21. Regulamin pracy pracowników służby ochrony w porze nocnej w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
22. Procedura pobierania i przekazywania kluczy przez pracowników.
23. Procedura zapobiegania wnoszeniu na teren zakładu poprawczego/schroniska dla nieletnich narkotyków, alkoholu oraz innych substancji i przedmiotów zabronionych.
24. Regulamin pełnienia dyżuru nocnego przez pracowników pedagogicznych w internacie .
25. Procedura organizacji zajęć poza placówką.
26. Procedura przekazywania wychowanka służbie konwojowej.
27. Procedura wydawania leków oraz zasad wykonywania zabiegów medycznych.

28. Procedura kontroli pomieszczeń i nadzoru zabezpieczeń wewnętrznych i zewnętrznych budynku i terenu zewnętrznego przez pracowników ochrony i kadre pedagogiczną.

Wykaz nie obejmuje regulaminów, których opracowanie wynika z obowiązujących przepisów (tj. regulaminu: zakładu/schroniska, regulaminu rady zakładu/schroniska, planu ochronnego zakładu/schroniska, planu zabezpieczenia zakładu, regulaminu używania wyrobów tytoniowych i in.).

Warszawa, dnia 30 grudnia 2011 r.

-603898/08

SEKRETARZ STANU

DWOiP.III.072-5/11

dot. RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2012 -31- 04
ZAL. 1/B	NR 1442810

ki
Pan

Stanisław Trociuk

Zastępca

Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku.

27
2012 -01- 17

W odpowiedzi na pismo z dnia 1 grudnia 2011 r., w sprawie opublikowanego na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości informatora dla wychowanków zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich oraz dalszych planowanych działań dotyczących procedur postępowania wobec nieletnich przebywających w podległych placówkach, bardzo dziękuję za przekazane uwagi.

Jednocześnie uprzejmie informuję że realizowane zadanie zostało zakończone także w zakresie ujednoczenia wykazu procedur i regulaminów zalecanych do stosowania w każdej placówce, który przesyłam w załączeniu.

Na podstawie dokumentacji funkcjonującej w niektórych zakładach i schroniskach opracowano również przykłady zalecanych uregulowań.

Opublikowanie wykazu oraz wzorów procedur i regulaminów na stronie internetowej w zakładce - *Zakłady Poprawcze, Schroniska dla Nieletnich* oraz przekazanie zaleceń nadzorczych do dyrektorów placówek nastąpi na początku stycznia 2012 r.

Uprzejmie wyjaśniam, że celem działań jest ujednoczenie zakresu tematycznego istotnych procedur i regulaminów. Zaznaczyć jednak należy, że treść procedur może się różnić z uwagi na specyfikę każdej z placówek, wynikającą m.in. z rodzaju zakładu lub schroniska, samodzielnego lub łącznego funkcjonowania,

określonego limitu miejsc dla wychowanków, ustalonej organizacji pracy, liczby pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych oraz obiektu jakim dysponuje.

Sporządzony wykaz dotyczy procedur i regulaminów wynikających z funkcjonowania placówek oraz postępowania z nieletnimi, określonego w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. Nr 124, poz. 1359 z późn. zm.) lub związanych z tymi działaniami. W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości są one przydatne w każdej placówce, a rozporządzenie nie nakłada obowiązku opracowania takich dokumentów. Wykaz, w zależności od potrzeb, może być także uzupełniony o dodatkowe procedury czy regulaminy.

Nadmienić również należy, iż nowelizacja wskazanego rozporządzenia szczegółowo uregulowała kwestie dotyczące środków zapewnienia bezpieczeństwa w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Zgodnie z § 105⁷ tego rozporządzenia dyrektor placówki tworzy plan ochronny zakładu lub schroniska. Każdy plan zawiera ściśle określone rodzaje instrukcji, zróżnicowane w zależności od typu zakładu czy schroniska.

Ponadto informuję, że nie były przewidziane działania w zakresie regulaminów obowiązujących w każdej placówce takich jak: regulamin zakładu lub schroniska, regulaminów określających funkcjonowanie i organizację internatu, zespołu diagnostyczno - korekcyjnego i innych działów, regulaminu rady zakładu/schroniska, bhp i in., których konieczność opracowania wynika z obowiązujących przepisów.

Wyrażam nadzieję, że podjęte działania w zakresie informatora dla wychowanków oraz procedur i regulaminów przyczynią się do usprawnienia funkcjonowania zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich

Załącznik: 1

2 powierzeniem

Stanisław Chmielewski

RPO-603898-VII-7020/11006.2/09/JJ

RPO-603898/08
Kamasa, data 22 lipca 2012r.

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPL. 2012-02-22
ZAL. NR. 1455137

Notatka końcowa

w sprawie wystąpienia generalnego dotyczącego przygotowania przez resort sprawiedliwości informatora dla wychowanków zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich o ich prawach i obowiązkach oraz opracowania jednolitych procedur.

77
2012-02-23

W dniu 22 lipca 2009 r. Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał Ministrowi Sprawiedliwości, iż w czasie wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych dostrzeżono, iż wychowankowie tych ośrodków wykazują się słabą znajomością swoich praw i obowiązków, a także znikomą wiedzą na temat instytucji, do których mogą się zwrócić w razie łamania ich praw. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o przygotowanie informatora dla wychowanków takich ośrodków, w którym zawarte zostałyby informacje dotyczące sytuacji prawnej nieletniego, jego praw, obowiązków oraz wyżej wymienionych instytucji. W innym piśmie (z dnia 13 kwietnia 2010 r.) Rzecznik zwrócił się także o ujednoczenie innych dokumentów dotyczących pobytu nieletnich w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich (np. procedur i regulaminów umieszczania w izbie przejściowej, izbie izolacyjnej, etc.).

W wyniku korespondencji prowadzonej przez Rzecznika Praw Obywatelskich z Ministrem Sprawiedliwości w latach 2009 – 2011 ustalono, iż:

- z powodu braku niezbędnych środków finansowych, niemożliwe było przygotowanie informatora w postaci broszur. Jednakże na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości pod hasłem: zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich zamieszczono przykłady informatorów dla wychowanków, opracowanych przez Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Raciborzu. Owe informatory zawierają wszystkie niezbędne dane o placówce, warunkach pobytu dla nieletnich, ich prawach i obowiązkach, a także o instytucjach, do których można się zwrócić w sytuacji, gdy ich prawa są łamane. Rzecznik Praw Obywatelskich uznał, iż sposób zaprezentowania przykładowego informatora na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości wydają się wystarczające. Podkreślił także, że pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji przeprowadzający wizytację, informują oraz zachęcają dyrektorów do korzystania z wyżej wspomnianego wzoru.

- resort sprawiedliwości zakończył także ujednolicanie wykazu procedur i regulaminów zalecanych do stosowania w każdej placówce. Opracowane zostały przykłady zalecanych uregulowań (na podstawie dokumentacji funkcjonującej w niektórych zakładach i schroniskach). Na stronie internetowej zamieszczono wykaz oraz ujednolicone procedury (Załącznik 1).

Załącznik 1

Wykaz procedur i regulaminów zalecanych do opracowania i stosowania we wszystkich zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich

1. Procedura stosowania środków przymusu bezpośredniego.
2. Procedura składania skarg przez nieletnich w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
3. Procedura udzielania nagród wychowankom schroniska i stosowania środków dyscyplinarnych.
4. Procedura udzielania nagród wychowankom zakładu poprawczego i stosowania środków dyscyplinarnych.
5. Procedura umieszczania w izbie przejściowej wychowanków schroniska.
6. Procedura umieszczania w izbie przejściowej wychowanków zakładu.
7. Procedura udzielania urlopów i przepustek w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
8. Procedura postępowania w przypadkach wydarzeń nadzwyczajnych w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
9. Procedura dotycząca przygotowania wychowanków do zwolnienia bezwarunkowego z zakładu poprawczego.
10. Procedura dotycząca przygotowania wychowanka zakładu poprawczego do zwolnienia warunkowego w trybie art. 86 upn.
11. Procedura umieszczania wychowanków zakładu poprawczego poza placówką w trybie art. 90 upn.
12. Regulamin pobytu wychowanka zakładu poprawczego/schroniska dla nieletnich w izbie chorych.
13. Regulamin izby izolacyjnej w zakładzie poprawczym/schronisku dla nieletnich.
14. Regulamin odwiedzin wychowanków schroniska.

15. Regulamin odwiedzin wychowanków zakładu poprawczego.
16. Procedura wobec wychowanków przebywających na niepowrocie lub ucieczce z placówki.
17. Regulamin kieszonkowego dla wychowanków zakładu poprawczego.
18. Regulamin kieszonkowego dla wychowanków schroniska dla nieletnich.
19. Procedura uczestniczenia przez wychowanków w praktykach religijnych.
20. Procedura posługiwania się technicznymi środkami zabezpieczeń, komunikowania się, prowadzenia obserwacji za pomocą monitoringu w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
21. Regulamin pracy pracowników służby ochrony w porze nocnej w zakładzie poprawczym / schronisku dla nieletnich.
22. Procedura pobierania i przekazywania kluczy przez pracowników.
23. Procedura zapobiegania wnoszeniu na teren zakładu poprawczego/schroniska dla nieletnich narkotyków, alkoholu oraz innych substancji i przedmiotów zabronionych.
24. Regulamin pełnienia dyżuru nocnego przez pracowników pedagogicznych w internacie .
25. Procedura organizacji zajęć poza placówką.
26. Procedura przekazywania wychowanka służbie konwojowej.
27. Procedura wydawania leków oraz zasad wykonywania zabiegów medycznych.
28. Procedura kontroli pomieszczeń i nadzoru zabezpieczeń wewnętrznych i zewnętrznych budynku i terenu zewnętrznego przez pracowników ochrony i kadre pedagogiczną.

Justyna Dóźwiak
Starszy radca